

11. Кирәкле **килеш кушымчасын** табыгыз./ Найдите нужное падежное окончание.

Ул алман дусты... хат язарга булды .

1) - ннан	3) – н
2) - на	4) – га

12. **Жөмләнең ахырын** табыгыз./ Найдите конец предложения.

Мәктәптән чыккач,

1) дусларым белән очрашырга телим.	3) мин дәрескә керәм.
2) атаклы галимнәр эшлэгән.	4) шәһәр тиз үсеш ала.

13. **Бертуктаусыз** берәмлеге сүз ясалышының кайсы ысулы белән ясалган?/ Каков способ образования слова *бертуктаусыз*?

1) морфологик	3) морфологик-синтаксик
2) синтаксик	4) лексик-семантик

14. **II зат берлек сан, төшем килешендә** килгән исемне табыгыз. /Найдите имя существительное с аффиксом принадлежности II лица единственного числа в винительном падеже.

1) йокымның	3) атларына
2) дәфтәремне	4) китабыңны

15. **Парсыз** сүзенң синонимын билгеләгез. /Отметьте синоним к слову *парсыз*.

1) күңелсез	3) парлы
2) ялгыз	4) куш

16. **Инфинитивны** табыгыз./ Найдите инфинитив.

1) чакырган	3) көлсә
2) табарга	4) ашагач

17. Астына сызылган сүзенң **килешен** күрсәтегез./ В каком падеже использовано выделенное слово?

“Сабантуй байрамен без туганнарыбыз белән үткәрәбез.”

1) баш килештә	3) төшем килешендә
2) иялек килешендә	4) урын-вакыт килешендә

18. **Кушма** исемне билгеләгез./ Отметьте сложное слово.

1) рәхмәт уку	3) жиләк
2) ярымутрау	4) алланган

19. **Ясагыч кушымчалы** сүзләрне билгеләгез./ Отметьте слова, имеющие словообразующие марфемы.

1) кошчык, баралар	3) сугышчы, сердәш
2) аксыл, укыр	4) нигезләре, баладан

20. **Антонимнарны** табыгыз./ Найдите антонимы.

1) ак, кара	3) басу, бакча
2) кызгылт, алсу	4) карый, күрә

II. Төшеп калган сүзләрне табыгыз һәм языгыз./ Найдите и впишите пропущенные слова. (10 баллов).

Лексикология – _____ турындагы фәннең _____ өйрәнә торган тармагы. Лексика ул – _____ жыелмасы. Лексика дип теге яки бу телнең _____ составын, жирле сөйләшләрдәге _____ жыелмасын, теге яки бу тел остасының, яки аерым бер кешенең сүзлек байлыгын, әдәби әсәрнең сүзлек составын атыйлар.

III. Мәкальләрнең башын уйлап языгыз./ Подумайте и напишите начало пословиц. (10 баллов).

- 1) _____, шикәре табылып.
- 2) _____, сулга киткән туңар.

- 3) _____ үз көөң.
4) _____, акыл эшлэтэ.
5) _____ - үткэрмэ бушка.

IV. Искергэн сүзлэрнең синонимнарын уйлап языгыз./ Подумайте и напишите синонимы к устаревшим словам. (10 баллов).

Мөгаллим - _____

Гыйлем - _____

Гакыл - _____

Углым - _____

Берлэн - _____

V. Ара сүзеннэн сүз ясагыч кушымчалар ярдәмендә ясалган 10 тамырдаш языгыз./ Напишите 10 однокоренных слов к слову **ара**, образованных при помощи словообразующих морфем. (10 баллов).

1)	6)
2)	7)
3)	8)
4)	9)
5)	10)

VI. Төшөп калган килеш кушымчаларын языгыз./ Напишите пропущенные падежные окончания. (10 баллов)

Жэйге чэчәкләр көзге чэчәкләр... аерылып тора. Алар төрле төстә. Мин кызыллар... күп жыям. Әмма нигәдер төссез чыга бәйләмем. Күз... иркәләми. Яннары... гвоздикалар өстим эле. Нур кебек сарысы... . Тик ул да үзгәртмәде бәйләм... . Алар жэй башы чэчәкләре шул.

Аннары сары, ак чэчәкләр куштым, һәм бәйләмем үзгәрде, ямьләнде. Өнә күкчэчәкләр, алар янын... кыңгырау чэчәкләре дә бар. Кайберләре башлары... түбән игән. Берәмләп чэчәк бәйләме... тездем алар... .

VII. Жөмлэләрне тәржемә итегез./ Переведите предложения. (10 баллов)

1) Что с ним случилось вчера?

2) Какой сегодня день недели?

3) Простите, к вам можно обратиться?

4) Твой друг сейчас в Лондоне?

5) Когда день рождения твоей мамы?

6) Кто ответил на эти вопросы?

7) Ты пойдешь со мной на рыбалку?

8) Можно взять этот словарь?

9) Когда они уезжают отдыхать?

10) Чье имя носит Большой концертный зал Республики Татарстан?

ШИФР _____
(заполняется оргкомитетом)

Итоговый балл _____
(подпись председателя жюри)

Межрегиональная предметная олимпиада
Казанского федерального университета
по предмету «Татарский язык»

2013-2014 учебный год

10 класс

I. Тестлардан берәр дөрес җавапны билгеләгез. / Найдите в каждом тесте один правильный ответ. (20 баллов)

1. Арткы рәт сузыклары гына кәргән сүзләргә күрсәтегез / Укажите слова только лишь с гласными заднего ряда:

1) сәләт, тәбәнәк, тиешле, гөлчәчәк	3) каләм, кәгазь, асыл, билбау
2) кичәге, төнбоек, сикәлтәле, тәүбә	4) караңгы, салкын, урындык, тозсыз

2. Тел алды тартыгын күрсәтегез / Укажите переднеязычный согласный звук:

1) [к]	3) [с]
2) [б]	4) [й]

3. Искәргән сүзгә күрсәтегез / Укажите устаревшее слово:

1) такта	3) сөт
2) идән	4) кам

4. Алынма сүзгә күрсәтегез / Укажите заимствованное слово:

1) китап	3) кул
2) төн	4) үсемлек

5. Фразеологик берәмлеккә күрсәтегез / Укажите фразеологический оборот:

1) кура җиләге	3) күз акайту
2) бака яфрагы	4) жир казу

6. Хәл фигыльгә күрсәтегез / Укажите деепричастие: *Китап алгач, аны укырга кирәк инде (Г.Гобәй)*

1) китап	3) укырга
2) алгач	4) кирәк

7. Иялек килешендә килгән исемгә күрсәтегез / Укажите имя существительное в притяжательном падеже:

1) баруыбызның	3) агачларның
2) кызылрагын	4) биектәрәк

8. Сыйфат фигыльгә күрсәтегез / Укажите причастие: *“Янар таулар” шигырен Гади Такташ язган.*

1) янар	3) шигырен
2) таулар	4) язган

9. Иярчен җөмләнән төрән билгеләгез / Определите вид придаточного предложения: *Ишеттем мин кичә: берәү җырлый... (Г. Тукай)*

1) иярчен тәмамлык җөмлә	3) иярчен вакыт җөмлә
2) иярчен аергыч җөмлә	4) иярчен ия җөмлә

10. Исем сүзтәзмәгә күрсәтегез / Укажите именное словосочетание:

1) киләсе ел	3) өчәү иде
2) сулдан икенче	4) сатып алу

11. Кушма җөмләнә күрсәтегез / Укажите сложное предложение:

- 1) Көтмәгәндә күреп, каушап калдым (Х. Туфан)
- 2) Кем яман – аның идәндә Кап-кара эзе кала (Х. Туфан)
- 3) Мин, ашыга-ашыга, урманга таба атладым (Г. Газиз)

4) Шуннан китте чит телдә сатулашу (М. Мәһдиев)

12. Хаталы сүзне күрсәтегез / Укажите слово с ошибкой:

1) сәгать	3) йолдоз
2) самими	4) борынгы

13. Кайсы очракта күп нокталар урынына е хәрефе языла? / В каком варианте вместо точек пишется буква е :

1) т...шенкелек	3) б...ркет
2) б...раздан	4) г...бәдия

14. Таш...бака, көн...багыш, кайсы...бер сүзләре ничек языла? / Как пишутся слова таш...бака, көн...багыш, кайсы...бер?

1) кушылып языла	3) аерып языла
2) сызыкча аша языла	4) өтер аша языла

15. Сыйныфташларым сүзендә ничә сүз ясагыч кушымча бар? / Сколько словообразовательных окончаний имеется в слове сыйныфташларым?

1) бер кушымча	3) өч кушымча
2) ике кушымча	4) андый кушымча юк

16. Парлы сүзне күрсәтегез/ Укажите парное слово:

1) йоп-йомшак	3) көнчыгыш
2) тозлы-борычлы	4) эт шомырты

17. Сыйфат ясагыч кушымча ярдәмендә ясалган сүзне күрсәтегез/ Укажите слово с суффиксом, образующее прилагательное:

1) башлык	3) башта
2) башлы	4) башкай

18. Нокталар урынына нинди тыныш билгесе куела?/ Какой знак препинания ставится вместо точек? Көн жылы ... кояшлы (А. Шамов)

1) өтер	3) сызык
2) ике нокта	4) тыныш билгесе куелмый

19. Билгеләмәне дөрес итеп тәмамлагыз/ Правильно закончите предложение: Синтетик иярчен җәмләдән соң бер генә төрле тыныш билгесе – ...

1) ике нокта куелырга мөмкин	3) өтер куелырга мөмкин
2) сызык куелырга мөмкин	4) нокталы өтер куелырга мөмкин

20. Тиндәш түгел аергычлар арасына ... / Между неоднородными определениями ...

1) тыныш билгесе куелмый	3) нокталы өтер куела
2) өтер куела	4) сызык куела

II. Төшөп калган сүзләрне языгыз / Впишите пропущенные слова (10 баллов).

1. Исем, сыйфат, рәвеш, сан кебек сүз төркемнәрен алыштырып килә ала торган сүз төркеме _____ дип атала. 2. Рәвешләр төзелешләре буенча тамыр, ясалма, кушма һәм _____ була. 3. _____ ымлыклар кешенең ихтыярын, теләген белдерәләр. 4. Асыл сыйфатлар _____ белән төрләнәләр. 5. Фигыльләр наклонение, заман, юнәлеш, дәрәжә, зат-сан һәм _____ белән төрләнәләр.

III. Фразеологизмнар белдергән мәгънәләрне языгыз./ Напишите значение фразеологизмов. (10 баллов).

1. Теңкәгә тию _____
2. Сару кайнау _____
3. Ләчтит сату _____
4. Дүрт куллап _____
5. Түбәсе күккә тию _____

IV. Текстны хэзерге татар әдәби теленә күчереgez. / Переведите текст на современный татарский язык (10 баллов).

1. Дошман үгетен кабул кыйлмак хата торур,
Вә ләкин ишетмәк – рәва (С. Сарай)

2. Бир киши бакса ачып, гүр ичинә,
Белмәгәй: йаткан мәликме йә гидай? (С. Сарай)

3. Никадәр кем бәкләр ашы татлы булса, и кунак,
Йарлы-йуксылга коры икмәке андин йахшырак (С. Сарай)

4. Бер сәгать гадел кыйлмак йахшырак,
Кем гыйбадәт алтмыш йылдан озаграк (Мөхәммәдьяр)

5. Дәгел ирлек агызга йомрык ормак,
Ир исән, куй агызга бал вә каймак (С. Сарай)

V. Кис сүзенән сүз ясагыч кушымчалар ярдәмендә ясалган 10 тамырдаш сүз языгыз./
Напишите 10 однокоренных слов к слову *кис*, образованных при помощи словообразующих морфем (10 баллов).

1)	6)
2)	7)
3)	8)
4)	9)
5)	10)

VI. Төшөп калган фигыльләрне языгыз. / Напишите в предложениях пропущенные глаголы (10 баллов).

1. Бу елны апрель салкын _____. 2. Майның әүвәлге ике атнасы болытлы, яңгырлы _____. 3. Табигать иркенләп яшәрә _____. 4. Тик менә соңгы көннәрдә генә күк йөзе матурланып _____. 5. Кояш кыздыра _____. 6. Ара-тирә яшенле яшенле явымнарга карамастан, һавалар берьюлы рәхәтләнеп, _____ киттеләр. 7. Табигать _____. 8. Аның эчендәге үсү көчләре жылы кояш нурында берьюлы гөрләп _____. 9. Әнә киң яланнар, әнә уйсу болынар, әнә зур урманнар – һәммәсе _____ утыралар. 10. Һәммәсенәң йөзләрендә язның матур шатлыгы _____. (Г. Ибраһимов)

Фигыльләр: күтәрелделәр, җанланды, алмады, килде, ачылды, җылынып, булды, балкый, башлады, яшәреп.

VII. Жөмлэләрне тәржемә итеgez. / Переведите предложения (10 баллов).

1. Жили-были в лесу лисичка и заяка.

Исправления не допускаются.

Өөндө ашы юкнын, күңелендө хушы юк (М.).

1) аергыч	3) хэл
2) хэбэр	4) ия

11. **Кайтым юнөлөшөндөгө фигыльлөрдөн генө торган төркөмнө табыгыз.** / Найдите ряд, состоящий только из глаголов в возвратном залоге.

1) ябынган, уйлана, сизелмөдө	3) жыену, киенгән, мактана
2) кызарынган, сизенә, котырына	4) бизэнде, уңайсызлана, язылу

12. **Орфографик хаталы сүзнө табыгыз.**/ Найдите слово с орфографической ошибкой.

1) шөһрәтлө	3) әүверелү
2) хәстәрләү	4) шәһәрләшү

13. **Искергән сүзнө табыгыз.**/ Найдите историзм.

1) кардәш	3) хосусый
2) сүз ясалышы	4) гөбө

14. Аерып бирелгән сүз кайсы сүз төркөмөнә карый?/ К какой части речи относится выделенное слово? *Бергә эшлибез, бергә ял итәбез* (Ф.Х.)

1) исем	3) рәвеш
2) сан	4) теркәгеч

15. **Ихтималлыкны белдерә торган модаль сүзнө табыгыз.** / Найдите модальное слово со значением вероятности.

1) мөмкин	3) имеш
2) бугай	4) тиеш

16. **Ябык ижеклөрдөн генө торган сүзләр төркөмнө табыгыз.**/ Найдите ряд слов, состоящих только из закрытых слогов.

1) чабата, алмый, әйбәт	3) әнисе, бара, әржәне
2) кармак, ташландык, киткән	4) ашагач, теләми, килми

17. **Синонимик рәтнө табыгыз.**/ Найдите синонимический ряд.

1) өмет, ышану, таянырга тырышу	3) ышану, таяныч, өметләнү, шанс бирү
2) таяныч, терәк, өмет, шанс	4) өмет, ышаныч, таяныч, шанс

18. **Кайсы жөмлөдә тыныш билгеләре дөрөс куелган?**/ В каком предложении знаки препинания поставлены верно?

- 1) Тукталә, карт дигәннән, ул күрмәдә микән?
- 2) Тукталә карт, дигәннән - ул күрмәдә микән?
- 3) Тукталә: карт дигәннән, ул күрмәдә микән?
- 4) Тукта, карт, дигәннән, ул күрмәдемә икән?

19. **Фразаны тәмамлагыз.**/ Закончите фразу.

Автор яисә персонаж сөйләменә кергән мәкаль һәм әйтәмнәр ...

1) өтер белән аерыла	3) аерылып бирелми
2) сызык белән аерыла	4) куштырнактар эченә языла

20. **Төшөп калган сүзнө табыгыз.**/ Найдите пропущенное слово.

Барлык-юклык формаларындагы инфинитив кабатлаулар арасына ...

1) өтер куела	3) сызыкча куела
2) сызык куела	4) тыныш билгесе куелмый

II. Төшөп калган сүзләрнө языгыз./ Впишите пропущенные слова. (10 баллов).

Синтаксис – грек теленнән кергән _____. Ул грекча _____ дигәннө белдерә.
Синтаксис терминны ике _____ кулланыла: телнең _____ төзелешен дә, шул төзелешне өйрәнә торган _____ дә синтаксис диләр.

III. Фразеологизмнар белдергән мәгънәләрнө языгыз./ Напишите значение фразеологизмов. (10 баллов).

- 1) Коеп куйгандай - _____.
- 2) Акыл иясе - _____.
- 3) Эздән яздыру - _____.
- 4) Көлке капчыгы - _____.

5) Табан ялтырату - _____.

IV. Текстны хэзерге татар әдәби телендә языгыз. / Переведите текст на современный татарский язык. (10 баллов).

Ошбу мэхдүм - шушы мәктәптә укыта торган Әхмәтша хэзрәтнең үз угылыдыр. Аты - Жһангир, яше унда. Хэзрәт бу ел үз угылына да сабак башлатты. Әүвәлән үз мәктәбендә берәз укытып, соңра бер зур мэдрәсәгә жибәрмәк ниятендәдер. Хэзрәтнең гыйлемгә ихласы бик куәтле, угылыны бик яхшы укытмакчы була. (Ф.Кәримидән)

V. Жир сүзеннән сүз ясагыч кушымчалар ярдәмендә ясалган 10 тамырдаш языгыз./ Напишите 10 однокоренных слов к слову **жир**, образованных при помощи словообразующих морфем. (10 баллов).

1)	6)
2)	7)
3)	8)
4)	9)
5)	10)

VI. Төшөп калган кушымчаларны языгыз./ Напишите пропущенные окончания. (10 баллов)

Жил-яңгыр белән калай түбэләренең буяулары ашал....., үзе жиргә сенәргә эзер..... күн заводының корпуслары яныннан, култыкланып, Миләүшә елгасы ага. Бу елга Миләүшә авылы яны..... кие таллык эчендәге чишмәдән башлана. Чишмәлектән тауны күтәрелгәч, уч төбе..... кебек тигез кырда авыл үз.... эреле-ваклы йортлары белән жәелеп ята. Елганың башы энә шул салам түбэләре белән капланган Миләүшә авылы ягыннан башла..... күрә, аңар Миләүшә елгасы дигәннәр.

Миләүшә..... үзләренең терекөмештәй саф, боздай салкын сулары белән һәрвакыт мактаналар. «Самовар куй..., самоварга юшкыны утырмый, жәйге кызуда урак урганда эчеп жибәр..., үзенең салкын.... бөтен тәнгә тарала, әллә нинди баллы эчемлекләрең дә кирәкми!» — дип куялар.

VII. Жөмлэләрне тәржемә итегез./ Переведите предложения. (10 баллов)

1. Какая самая популярная газета среди молодежи?

2) Покажите мне, пожалуйста, достопримечательности вашего города.

3) Ты давно занимаешься горными лыжами?

4) Ты оказывается хорошо знаешь романы этого писателя.

5) Вот и сказки конец, а кто слушал – молодец!

6) Ум – это духовное оружие человека.

7) Если мы будем искать счастье, не зная где оно, мы рискуем с ним разойтись.

8) Думай хорошо, и мысли созревают в добрые поступки.

9) Думала, думала и придумала!

10) За общим столом еда вкуснее.

VIII. “Тыныш билгеләре нигә кирәк?” дигән темага зур булмаган сочинение-фигерләмә языгыз./ Напишите небольшое сочинение-рассуждение на тему «Зачем нужны знаки препинания?» (20 баллов)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	ИТОГО:

**Межрегиональная предметная олимпиада
Казанского федерального университета
по предмету «Татарский язык»
ответы
2013-2014 учебный год**

9 класс

I. Тестлардан берәр дөрес жавапны билгеләгез. / Найдите в каждом тесте один правильный ответ. (20 баллов)

Задание №	Ответ	Задание№	ответ
A1	4	A11	2
A2	2	A12	1
A3	2	A13	3
A4	4	A14	4
A5	2	A15	2
A6	4	A16	2
A7	3	A17	3
A8	3	A18	2
A9	1	A19	3
A10	2	A20	1

II. Төшөп калган сүзләрне табыгыз һәм языгыз./ Найдите и впишите пропущенные слова. (10 баллов).

- 1.ТЕЛ
2. ЛЕКСИКАНЫ
- 3.СҮЗЛӘР
- 4.СҮЗЛЕК
- 5.СҮЗЛӘР

III. Мәкальләрнең башын уйлап языгыз./ Подумайте и напишите начало пословиц. (10 баллов).

1. ЧӨЕ БУЛСА
2. УҢГА КИТКӘН УҢАР
3. ҮЗ ӨЕНДӘ
4. КУЛ ЭШЛИ
5. ГОМЕР КЫСКА

IV. Искергән сүзләрнең синонимнарын уйлап языгыз./ Подумайте и напишите синонимы к устаревшим словам. (10 баллов).

1. укытучы
2. белем
3. акыл
4. улым
5. белән

V. Ара сүзеннән сүз ясагыч кушымчалар ярдәмендә ясалган 10 тамырдаш языгыз./ Напишите 10 однокоренных слов к слову **ара**, образованных при помощи словообразующих морфем. (10 баллов).

1) арадаш	6) аралык
2) арадашлык	7) аралашучан
3) арадашчы	8) арадашчылык
4) аралау	9) арадагы
5) аралаучы	10) аралаш

VI. Төшөп калган килеш кушымчаларын языгыз./ Напишите пропущенные падежные окончания. (10 баллов)

- 1) -ДӘН
- 2) -ЫН
- 3)-НЕ
- 4) -НА
- 5) -Н
- 6) -НЕ
- 7) -ДА
- 8) -Н
- 9) -НӘ
- 10) -НЫ

VII. Жәмләләрне тәржемә итегез./ Переведите предложения. (10 баллов)

- 1) Кичә аңа ни булган?
- 2) Бүген атнаның нинди көне?
- 3) Гафу итегез, Сезгә мөрәжәгать итәргә мөмкинме?
- 4) Дустың хәзер Лондандамы?
- 5) Әниенң туган көне кайчан?
- 6) Бу сорауларга кем җавап бирде?
- 7) Балык тотарга минем белән кем бара?
- 8) Бу сүзлекне алырга ярыймы?
- 9) Алар ял итәргә кайчан китәчәкләр?
- 10) Татарстан Республикасының Зур концертзалы кем исемен йөртә?

**Межрегиональная предметная олимпиада
Казанского федерального университета
по предмету «Татарский язык»
2013-2014 учебный год**

**ответы
10 класс**

I бирем //I задание (20 балл)

Задание №	Ответ	Задание№	ответ
A1	4	A11	2
A2	3	A12	3
A3	4	A13	2
A4	1	A14	1
A5	3	A15	1
A6	2	A16	2
A7	3	A17	2
A8	1	A18	1
A9	1	A19	3
A10	1	A20	1

II бирем //II задание (10 балл)

Жавап:

1. алмашлык
2. парлы
3. императив
4. дәрәжә
5. барлык-юклык

III бирем //III задание (10 балл)

1. ялыктыру, туйдыру, борчу
2. ачу китерү
3. гайбәт сөйләү
4. бик теләп риза булу
5. чиксез шатлану

IV бирем //IV задание (10 балл)

Жөмлэләрне иске төрки әдәби телдән хәзерге татар теленә күчереgez:

1. Дошман үгетләвен кабул итү хата булып,
2. Вә ләкин ишетү – яхшы (С. Сарай)
3. Бер кеше караса ачып, гүр эченә,
4. Белмәс: яткан кеше мәликме я ярлымы? (С. Сарай)

5. Никадәр бәкләр (байлар) ашы тәмле булса, и кунак,
6. Ярлы-ябагайга коры икмәк аннан яхшырак (С. Сарай)
7. Бер сәгать гаделлек кылу яхшырак
8. Алтмыш елдан озаграк гыйбадәт кылуга караганда (Мөхәммәдъяр)
9. Авызга йодрык белән сугу ирлек түгел,
10. Ир булсаң, авызга бал һәм каймак кой (С. Сарай)

V бирем //V задание (10 балл)

Кисәкчә, кисәкчек, кисемтә, кисәтмә, кисенте, киселмә, кисек, кисәк, кисәкләтә, киселеш, кисүче (закройщик)

VI бирем //VI задание (10 балл)

1. Килде
2. Булды
3. Алмады
4. Ачылды
5. Башлады
6. Жылынып
7. Жанланды
8. Күтәрелделәр
9. Яшәреп
10. Балкый

VII бирем //VII задание (10 балл)

Текстны рус теленнән татар теленә тәржемә итегез / Переведите текст с русского языка на татарский:

1. Яшәгән ди, булган, ди, урманда төлке белән куян.
2. Алар бер-берсеннән ерак түгел генә яшәгәннәр.
3. Көз килеп житкән, урманда салкын була башлаган.
4. Алар кышкылыкка йорт төзәргә уйлаганнар.
5. Төлке үзенә өйне кардан төзегән, ә куян – комнан.
6. Алар яңа өйләрдә кыш чыкканнар.
7. Яз килеп житкән, кояш жылыта башлаган.
8. Төлкенең йорты эреп аккан, ә куяныкы, ничек булса, шулай тора икән.
9. Төлке куян йортына килгән.
10. Куяны куып чыгарган, ә үзе аның йортында калган.

VIII. Язманы дәвам итеп, “Якын дустым” дигән темага зур булмаган иңша языгыз. / Напишите небольшое сочинение на тему «Мой лучший друг», продолжив текст (20 баллов)

Ниһаять, көтеп алган каникуллар башланды. Тик быел кыш салкын килде. Минем бер дә урамга чыгасым килми. Ярый эле, компьютер бар. Дусларым, сыйныфташларым белән компьютер аша гына аралашам. Уеннар уйныйбыз. Нишләптер икенче көн инде якын дустымнан хәбәр юк...

**Межрегиональная предметная олимпиада
Казанского федерального университета
по предмету «Татарский язык»
2013-2014 учебный год**

Ответы

11 класс

- I. I. Тестлардан берэр дөрес жавапны билгелэгез. / Найдите в каждом тесте один правильный ответ. (20 баллов)**

№	ответ	№	ответ
1	1	11	3
2	3	12	3
3	3	13	4
4	2	14	3
5	3	15	2
6	1	16	2
7	2	17	4
8	2	18	1
9	3	19	1
10	2	20	3

- II. Төшөп калган сүзләрне языгыз./ Впишите пропущенные слова. (10 баллов).**

1. СҮЗ/ ТЕРМИН .
2. ТӨЗҮ / ТӨЗЕЛЕШ
3. МӘГЪНӘДӘ
4. СӨЙЛӘМ
5. ФӘННЕ.

- III. Фразеологизмнар белдергән мәгънәләрне языгыз./ Напишите значение фразеологизмов. (10 баллов).**

- 1) БИК ОХШАШ
- 2) АҚЫЛЛЫ, ЗИРӘК. АКСАКАЛ.
- 3) БУТАУ.
- 4) ШАЯН.
- 5) КАЧУ

- IV. Текстны хәзерге татар әдәби телендә языгыз. / Переведите текст на современный татарский язык. (10 баллов).**

Бу укучы- шушы мәктәптә укыта торган Әхмәтша хәзрәтнең үз улыдыр. Исем - Жиһангир, яше унда. Хәзрәт быел үз улын да укыта башлады. Башта үз мәктәбендә берәз укытып, сожрак бер зур мәдрәсәгә жибәрергә теләде. Хәзрәтнең белем алырга теләге бик зур, улын да бик яхшы укытырга тели.. (Ф.Кәримидән)

- V. Жир сүзеннән сүз ясагыч кушымчалар ярдәмендә ясалган 10 тамырдаш языгыз./ Напишите 10 однокоренных слов к слову жир, образованных при помощи словообразующих морфем. (10 баллов).**

1) жирдәш

6) жирсезлек

2) жирләү

7) жирсү

3) жирле

8) жирсетү

4) жирлек

9) жирчә

5) жирсез

10) жирсенү

- VI. Төшөп калган кушымчаларны языгыз./ Напишите пропущенные окончания. (10 баллов)**

1.-ЫП

2. –ЛӘНГӘН

3.-НДА

4.-НДӨ

5. –Е

6.-НГАНГА

7.-ЛЕЛЭР

8.-САҢ

9.- СЭҢ

10.-ЫН.

VII. Жөмлэлэрне тәржемә итегез./ Переведите предложения. (10 баллов)

1. Яшьләр арасында иң популяр газета нинди?
- 2) Миңа шәһәрегезнең истәлекле урыннарын күрсәтегезче.
- 3) Син тау чаңгысы белән күптән шөгылльәнәсеңме?
- 4) Син бу язучының романнарын яхшы беләсең икән.
- 5) Менә әкият тә бетте, кем тыңлады – булдырды.
- 6) Акыл – кешенең рухи коралы.
- 7)Без бәхетне кайдалыгын белми торып эзлибез икән, аның белән очрашмавыбыз бар.
- 8) Яхшы уйла, һәм фикерләр игелекле гамәлгә әверелерләр.
- 9) Уйладым, уйладым да уйлап таптым!
- 10) Күмәк табын артында ризык тәмлерәк була.

VIII. “Тыныш билгеләре нигә кирәк?” дигән темага зур булмаган сочинение-фикерләмә языгыз./ Напишите небольшое сочинение-рассуждение на тему «Зачем нужны знаки препинания?» (20 баллов)